

ISPARTA YALVAÇ REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölümü

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN ÇATIŞMA ÇÖZME
BECERİLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLERLE İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ

Azmi DÖNMEZ

Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürü

Hazim ASLANCI

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölüm Başkanı

Fatih Mehmet TURAN

Rehber Öğretmen-Psikolojik Danışman

ISPARTA

2023

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN ÇATIŞMA ÇÖZME BECERİLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLERLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Azmi DÖNMEZ

Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürü

Hazim ASLANCI

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölüm Başkanı

Fatih Mehmet TURAN

Rehber Öğretmen-Psikolojik Danışman

ISPARTA YALVAÇ REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölümü

2023

ÖZET

Bu araştırma lise öğrencilerinin çatışma çözme becerileri ile bazı demografik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılmıştır. Araştırma korelasyonel bir araştırma olup uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Veriler yüz yüze gönüllülük esasına göre toplanmıştır. Araştırmaya toplam 517 öğrenci katılmıştır. Katılımcılar cinsiyet özelliğine göre 199'ü erkek, 318'i kızdır; sınıf düzeylerine göre 148'i 9. sınıf, 142'si 10. sınıf, 130'u 11. sınıf ve 97'si 12. sınıftır. Verilerin analizinde SPSS 25 paket programı kullanılmıştır. Ölçeklerin güvenilirliğini test etmek için Cronbach Alpha katsayısına bakılmıştır. Normallik testi için Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri yapılmıştır. Test sonuçları normal dağılım göstermediği için; fark analizlerinde parametrik olmayan testler olan Mann Whitney U ve Kruskal Wallis kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırma yapmak için Tamhane Post Hoc analizi yapılmıştır. Çatışma çözme becerisi ölçeğinin alt boyutları ile ilişkisinin değerlendirilmesi yapılırken Spearman sıra farkları korelasyonu hesaplanmıştır.

Çatışma çözme becerisi ölçeğinden alınan sonuçlar 0,72 düzeyinde güvenilirdir. Kız öğrencilerin Mann Whitney U testi sonuçlarına göre erkek öğrencilere göre çatışma çözme

becerilerinde daha fazla uzlaşmaya başvurduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çatışma çözme becerilerinde okul başarı durumu iyi olanlar kötü olanlara göre; uzlaşmaya başvurmada okul başarı durumu iyi olanlar, kötü olanlara göre; orta olanlar kötü olanlara göre daha iyidir. Çatışma çözme becerilerinde anne eğitim durumu lise olanlar ilkokul olanlara göre daha iyidir. Çatışma çözme becerilerinde şiddete başvurma anne eğitim durumu ilkokul olanlara göre lise olanlar daha fazla eğilimlidir. Diğer karşılaştırmalarda anlamlı bir fark çıkmamıştır. Çatışma çözme becerileri ile uzlaşmaya başvurma alt boyutu arasında pozitif yüksek; şiddete başvurma alt boyutu arasında pozitif düşük; uzlaşmaya başvurma alt boyutu ve şiddete başvurma alt boyutu arasında negatif orta düzeyde anlamlı bir ilişki vardır.

Anahtar Kelimeler: Çatışma çözme becerileri, uzlaşmaya başvurma, şiddete başvurma

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar LİSTESİ.....	v
BÖLÜM I GİRİŞ	1
1.1. Problem	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Sayıtlar	3
1.4. Sınırlılıklar	4
1.5. Tanımlar	4
BÖLÜM II YÖNTEM	5
2.1. Araştırmanın Modeli	5
2.2. Evren ve Örneklem.....	5
2.3. Veri Toplama Araçları	7
2.3.1. Kişisel bilgi formu	7
2.3.2. Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği	7
2.4. Verilerin Toplanması.....	8
2.5. Verilerin Analizi.....	8
BÖLÜM III BULGULAR VE YORUM	9
3.1. Çatışma Çözme Becerisi Ölçeğinden Alınan Sonuçların Güvenirliği	9
3.2. Araştırma Değişkenlerine Ait Puanlar ve Alt Boyutlarının Normallik Analizi	10
3.3. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Çatışma Çözme Berileri Düzeylerinin Değerlendirilmesi	10
3.3.1. Çatışma Çözme Becerileri Ölçeğinden Alınabilecek Puanların Düzeylerine Göre Değerlendirilmesi	11
3.3.2. Cinsiyet Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri Düzeylerinin Değerlendirilmesi	11

3.3.3. Sınıf Düzeyleri Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri Düzeylerinin Değerlendirilmesi	12
3.3.4. Okul Başarı Durumu Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri Düzeylerinin Değerlendirilmesi	13
3.3.5. Katılımcıların Kardeş Sayıları Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri Düzeylerinin Değerlendirilmesi.....	15
3.3.6. Ebeveynlerin Eğitim Durumları Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri Düzeylerinin Değerlendirilmesi.....	15
3.4. Çatışma Çözme Becerisi Ölçeğinin Alt Boyutları İle İlişkisinin Değerlendirilmesi	19
BÖLÜM IV SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	20
4.1. Sonuç ve Tartışma.....	20
4.2. Öneriler.....	22
KAYNAKÇA.....	23
EKLER.....	25
Ek 1: Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği	25
Ek 2: Kişisel Bilgi Formu.....	26

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzdeleri	6
Tablo 2. Çatışma Çözme Becerisi Ölçeğinin Cronbach Alpha Sonuçları	9
Tablo 3. Çatışma Çözme Becerisi Ölçeğinin Normallik Analizi Sonuçları	10
Tablo 4. Çatışma Çözme Beceri Düzeyleri Tablosu.....	10
Tablo 5. Cinsiyet Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri Düzeylerinin Mann-Whitney U Sonuçları.....	12
Tablo 6. Sınıf Düzeyleri Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri Düzeylerinin Kruskal-Wallis H Sonuçları	12
Tablo 7. Okul Başarı Durumu Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri Düzeylerinin Kruskal-Wallis H Sonuçları	13
Tablo 8. Tamhane Post Hoc Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	14
Tablo 9. Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri Düzeylerinin Kruskal-Wallis H Sonuçları	15
Tablo 10. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri Düzeylerinin Kruskal-Wallis H Sonuçları	16
Tablo 11. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Tamhane Post Hoc Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	17
Tablo 12. Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri Düzeylerinin Kruskal-Wallis H Sonuçları	18
Tablo 13. Çatışma Çözme Becerisi Ölçeğinin Alt Boyutları İle İlişkisi.....	19

BÖLÜM I

GİRİŞ

İnsan fizyolojik, sosyolojik ve psikolojik yönleri olan, karmaşık düşünebilen çok yönlü bir varlıktır(Gürdoğan Bayır, 2016). Bu çok yönlü varlığı anlamak için geçmişten günümüze yoğun araştırma ve çalışmalar yapılmıştır. Bu yoğunluğu oluşturan çalışmaların bir kısmını da çatışma ve çatışma çözme becerileri üzerine yapılan çalışmalar oluşturmaktadır.

İnsan sosyal yönü olan bir varlık olduğu için hayatını devam ettirebilmek ve hayatına yön verebilmek için bazı kararlar verir. İnsanın hayatının dönüm noktalarında ve hayatının bir çok noktasında vereceği kararlar insanı çelişkiye yol açabilir ve bu da insanı kendi içinde çatışmaya düşürebilir.

İnsan sosyal yönünün bir gereği olarak diğer insanlarla beraber yaşamakta ve onlarla etkileşime girmektedir. Toplum içerisinde yaşayan insanların; edindiği deneyimleri, kültürel yapıları, değer yargıları, yaşama bakış açıları ve yaşamdan beklentileri, gereksinimleri, ilgileri ve eğitim geçmişleri gibi birçok noktaları birbirinden farklıdır(Gürdoğan Bayır, 2016). Bir çok noktada farklı özellikler barındıran ve karmaşık bir yapısı olan insanlar bir arada yaşadığı zaman farklılıklarının çatışması kaçınılmaz olmaktadır. Çatışmalar kişilerin kendi içerisinde ve kişiler arasında olabildiği gibi örgütler arasında da olabilmektedir.

İnsanın olduğu her yerde çatışmanın yaşanması kaçınılmaz olduğuna göre çatışma kavramını hayatımızdan çıkarmamız mümkün görünmemektedir. Hal böyle olunca, çatışmada yaşanan gerginliklerin azaltılması ve yapıcı çözüm yollarının bulunması, sağlıklı toplum ve bireyler açısından bir gerekliliktir (Ozan Demir, 2009). Çatışmaları anlamak, çözmek ve insanların çatışma kavramına ilişkin olumsuz düşüncelerini değiştirmek için öncelikle çatışmanın

tanımının bilinmesi ve insanlara çatışmanın hangi durumlarda çıkabileceğinin anlatılması gerekmektedir (Ergül, 2008; Mc Clellan, 2005'ten Akt. Gürdoğan Bayır, 2016).

Çatışma konusunda geçmişten günümüze farklı bilim dallarında çalışmalar yapılmıştır. Çatışma, bilim adamları tarafından farklı bakış açılarından incelendiğinden, ortak bir tanım bulmanın çok zor olduğu söylenebilir (Eroğlu, 1992).

Sözlük anlamına bakacak olursak Türk Dil Kurumu Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğü' ne göre çatışma;

- Aynı anda ortaya çıkan birbirine karşıt ya da eşit derecede çekici dilek ve isteklerin bireyde yarattığı ruhsal durum
- Birbirleriyle uyuşmayan dilek, istek ya da ereklerin yarışmasından ortaya çıkan üzücü ya da kıvanç vermekten uzak bilinç durumu olarak tanımlanmaktadır. (www.tdk.gov.tr).

Özet olarak, çatışma kavramını, etkileşim içinde olan bireyler veya gruplar arasındaki ilgi, ihtiyaç, fikir, amaç, değer veya algı arasındaki çatışmalardan kaynaklanan ihtilafların durumu olarak açıklamak mümkündür(Saçkırk, 2019).

1.1. Problem

Araştırmanın problem cümlesini “lise öğrencilerinin çatışma çözme becerileri ile bazı değişkenler arasında anlamlı bir ilişkisi var mıdır?” oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı lise öğrencilerinin çatışma çözme becerileri ile bazı değişkenler arasındaki ilişkiyi incelenmektir. Belirlenen amaç çerçevesinde çalışmada aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmaktadır.

1. Cinsiyet değişkenine göre lise öğrencilerinin çatışma çözme beceri düzeylerinde arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Sınıf düzeyleri değişkenine göre lise öğrencilerinin çatışma çözme beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Algılanan okul başarı durumu değişkenine göre lise öğrencilerinin çatışma çözme beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Kardeş sayısı değişkenine göre lise öğrencilerinin çatışma çözme beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Ebeveyn eğitim durumu değişkenine göre lise öğrencilerinin çatışma çözme beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3. Sayıtlar

1. Araştırmanın örneklemini oluşturan katılımcıların kendilerine uygulanan veri toplama araçlarını samimi/yansız cevaplandıkları kabul edilmektedir.
2. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları ölçülen nitelikleri doğru ve objektif biçimde ölçebilecek niteliktedirler.

1.4. Sınırlılıklar

1. Araştırma örneklemini ile sınırlıdır ve elde edilen bulgular benzer gruplara genellenebilir.
2. Ölçme araçlarının ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Çatışma: Birden fazla bireyin istek, ihtiyaç ve amaçlarının uyum göstermediği ve bireylerin engellenme duygusu yaşadığı bir uzlaşamama durumuna çatışma denmektedir (Arslan, 2005).

Çatışma Çözme: Birden fazla bireyin, istek, ihtiyaç ve amaçlarının uyum göstermediği ve bireyin engellenme duygusunu yaşadığı uzlaşamama durumunun ortadan kaldırılmasıdır (Arslan, 2005).

BÖLÜM II

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada ilişkisel tarama modellerinden korelasyonel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Korelasyonel araştırma olarak da adlandırılan ilişkisel tarama modeli ise “iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkinin herhangi bir şekilde bu değişkenlere müdahale edilmeden incelemesidir” (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2020). Bireysel ve sosyal ilişkiler için insan davranışlarının incelenmesi oldukça karmaşık bir süreçtir. Bu süreci anlaşılabilir hale getirmenin bir yolu daha basit bir düzeyde bu ilişkileri belirleyerek anlamaya çalışmak olabilir. Korelasyonel araştırmalar ise bu ilişkilerin belirlenebilmesini amaçlamaktadır (Cohen ve Manion, 1997’den akt. Büyüköztürk vd., 2020). Korelasyonel araştırmaların, değişkenler arasındaki ilişkilerin saptanmasında ve bu ilişkilerle ilgili daha üst düzey araştırmaların yapılması için gerekli ipuçlarını sağlayan önemli araştırmalar oldukları söylenebilir (Büyüköztürk vd.: 2020). Bu araştırma ise bireylerin ilişkilerini anlamlandırmak ve ileride yapılacak araştırmalara bir ipucu, önbilgi niteliğinde olacağı düşünüldüğü için; bireylerin azim düzeyleri ile umut düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılmış korelasyonel bir araştırma olarak tasarlanmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenine 2022-2023 eğitim öğretim yılında Yalvaç, Şarkikaraağaç, Gelendost ve Senirkent ilçelerinde öğrenim gören lise öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem, araştırmaya katılmaya gönüllü olmuş 517 öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcılar cinsiyet özelliğine göre 199’ü erkek, 318’i kızdır; kademelerine göre 148’i 9. sınıf, 142’si 10. sınıf,

130'u 11. sınıf ve 97'si 12. sınıftır. Demografik değişkenlerin frekansları ve yüzdeler dilimleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzdeleri

Demografik değişkenler		n	(%)
Cinsiyet	Erkek Öğrenci	199	38,5
	Kız Öğrenci	318	61,5
Sınıfı	9. Sınıf	148	28,6
	10. Sınıf	142	27,5
	11. Sınıf	130	25,1
	12. Sınıf	97	18,8
Okul Başarı Durumu	İyi	201	38,9
	Orta	287	55,5
	Kötü	29	5,6
Kardeş Sayısı	Tek Çocuk	14	2,7
	Bir Kardeş	161	31,1
	İki veya Daha Fazla	339	65,6
Anne Eğitim Durumu	Okuma Yazma Yok	11	2,1
	İlkokul	202	39,1
	Ortaokul	142	27,5
	Lise	111	21,5
	Üniversite	51	9,9
Baba Eğitim Durumu	Okuma Yazma Yok	4	8
	İlkokul	97	18,8
	Ortaokul	130	25,1
	Lise	182	35,2
	Üniversite	104	20,1

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak için, Kişisel Bilgi Formu; geçerlik ve güvenilirlik çalışması Gürdoğan Bayır ve Gültekin (2019) tarafından yapılan Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği kullanılmıştır.

2.3.1. Kişisel bilgi formu

Kişisel bilgi formu alan yazını taraması sonucu araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Cinsiyet, sınıf düzeyi, algılanan okul başarı durumu, ebeveyn eğitim durumu ve kardeş sayısı olmak üzere 5 maddeden oluşmaktadır.

2.3.2. Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği

Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği, geçerlik ve güvenilirlik çalışması Gürdoğan Bayır ve Gültekin (2019) tarafından yapılmıştır, dili Türkçedir. Ölçek bireyin çatışma çözme becerilerini değerlendirmeye yöneliktir. Ölçek uygulanırken; katılımcılardan (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Katılıyorum ve (4) Kesinlikle Katılıyorum seçeneklerinden kendilerine en uygun olanı işaretlemeleri istenmektedir.

Çatışma çözme becerisi ölçeği, toplam 22 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin iki alt boyutu; uzlaşmaya başvurma ve şiddete başvurma alt boyutlarıdır. Uzlaşmaya başvurma alt boyutu ölçekteki 1., 2., 4., 6., 7., 8., 10., 11., 13., 14., 16., 17., 20., ve 22. maddelerden oluşmakta olup normal puanlanmaktadır. Şiddete başvurma alt boyutu ölçekteki 3., 5., 9., 12., 15., 18., 19., ve 21. maddelerden oluşmakta olup ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 88 iken, en düşük puan 22'dir. Bu durumda 22-43 puan arası düşük, 44-65 puan arası orta ve 66-88 puan arası ise yüksek düzeyde çatışma çözme becerisine işaret

etmektedir. Ölçekten alınan puan yükseldikçe çatışma çözme becerisi düzeyi yükselmektedir.

Çatışma Çözme Becerisi Ölçeğinin Alpha katsayısı 0,92 olarak belirlenmiştir. Uzlaşmaya başvurma faktörünün Alpha katsayısı 0,92 iken şiddete başvurma faktörünün katsayısı 0,81 olarak bulunmuştur. Bu değerler alan yazında kabul gören 0,70 değerinin yüksek olması nedeniyle ölçeğin güvenilir olduğu düşünülmektedir.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılacak veriler 2023 yılı Ocak ayında toplanmıştır. Veri toplama araçlarının uygulanabilmesi için gerekli izinler alındıktan sonra uygulama yaklaşık 15 gün içerisinde tamamlanmıştır. Veri toplama araçlarının doğru ve samimi bir şekilde cevaplanması için katılımcılara kimlikleriyle ilgili herhangi bir bilgi vermeleri gerekmediği belirtilmiştir. Gönüllük esasına göre katılımcılardan bilgi toplanmıştır. Toplam madde sayısı 27'dir. Maddeleri cevaplama süresi ortalama 10-15 dakikadır.

2.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 25 paket programı kullanılmıştır. Ölçeklerin güvenilirliğini test etmek için Cronbach Alpha katsayısına bakılmıştır. Normallik testi için Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri yapılmıştır. Bu sonuçlara göre fark analizlerinde parametrik olmayan testler olan Mann Whitney U ve Kruskal Wallis kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırma yapmak için Tamhane Post Hoc analizi yapılmıştır. Çatışma çözme becerisi ölçeğinin alt boyutları ile ilişkisinin değerlendirilmesi yapılırken Spearman sıra farkları korelasyonu hesaplanmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın problemlerin test edilmesi amacıyla yapılan istatistiksel analizlere ve bu analizler sonucu elde edilen bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

3.1. Çatışma Çözme Becerisi Ölçeğinden Alınan Sonuçların Güvenirliği

Cronbach alfa katsayısı güvenilirlik için likert tipli ölçeklerde sıklıkla kullanılmaktadır. Cronbach alfa katsayısı aşağıdaki $0,60 < r < 0,80$ aralığında oldukça güvenilir kabul edilmektedir (Uzunsakal ve Yıldız, 2018).

Çatışma çözme becerisi ölçeğinden aldığımız sonuçlara göre cronbach alfa katsayısı 0,72 çıkmıştır. $0,60 < r < 0,80$ olduğu için; çatışma çözme becerisi ölçeğinden alınan sonuçlar oldukça güvenilirdir. Sonuçlar Tablo 2’de gösterilmiştir. Çatışma Çözme Becerisi Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasındaki analizde çıkan alfa katsayısı 0,92’dir. Gürdoğan Bayır ve Gültekin (2019) tarafından yapılan geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasındaki sonuca göre araştırmamızdaki uygulamada oldukça düşük çıktığı düşünülmektedir.

Tablo 2. Çatışma Çözme Becerisi Ölçeğinin Cronbach Alpha Sonuçları

	Cronbach Alpha	Madde sayısı
Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği	0,72	22
Uzlaşmaya Başvurma Alt Boyutu	0,86	14
Şiddete Başvurma Alt Boyutu	0,71	9

3.2. Araştırma Değişkenlerine Ait Puanlar ve Alt Boyutlarının Normallik Analizi

Tablo 3'te görüldüğü üzere çatışma çözme becerisi puanı ile alt boyutları uzlaşmaya başvurma puanı ve şiddete başvurma puanı normal dağılıp dağılmadığına yönelik olarak Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri yapılmış ve ölçek puanlarının dağılımının normal olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre fark analizlerinde parametrik olmayan testler olan Mann Whitney U ve Kruskal Wallis kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırma yapmak için Tamhane Post Hoc analizi yapılmıştır ($p < 0,05$).

Tablo 3. Çatışma Çözme Becerisi Ölçeğinin Normallik Analizi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	İstatistik	S.D.	P	İstatistik	S.D.	P
Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği	,121	517	,000	,897	517	,000
Uzlaşmaya Başvurma Alt Boyutu	,113	517	,000	,932	517	,000
Şiddete Başvurma Alt Boyutu	,085	517	,000	,971	517	,000

S.D.; Serbestlik Derecesi, P; anlamlılık düzeyi

3.3. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Çatışma Çözme Beceri

Düzeylerinin Değerlendirilmesi

Aşağıda araştırmaya katılanların demografik özelliklerine göre çatışma çözme beceri düzeylerinin farklılaşma durumları analiz edilmektedir. İki grubun söz konusu olduğu durumlarda (cinsiyet, çalışma durumu ve evlilik sayısı) parametrik olmayan Mann Whitney U testi ve ikiden fazla grubun söz konusu olduğu durumlarda (yaş, eğitim düzeyi, ekonomik durum, evlilik süresi ve çocuk sayısı) ise parametrik olmayan Kruskal Wallis testi uygulanmıştır.

3.3.1. Çatışma Çözme Becerileri Ölçeğinden Alınabilecek Puanların Düzeylerine Göre Değerlendirilmesi

Katılımcıların 22 maddelik çatışma çözme becerileri ölçeğine verdiği yanıtlar doğrultusunda çatışma çözme beceri düzeyleri Tablo 4'te belirtilmiştir.

Tablo 4. Çatışma Çözme Beceri Düzeyleri Tablosu

Düzyey	Frekans	Yüzdelik	Kümülatif Yüzde
Düşük	20	3,9	3,9
Orta	448	86,7	90,5
Yüksek	49	9,5	100,0
Toplam	517	100,0	

Tablo 4'te görüldüğü üzere katılımcıların 20'si düşük düzeyde, 448'i orta düzeyde, 49'u ise yüksek düzeyde çatışma çözme becerisine sahiptir.

3.3.2. Cinsiyet Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri

Düzeylerinin Değerlendirilmesi

Tablo 5'te görüldüğü üzere çatışma çözme becerileri toplam puanının $p=0,374$ ve $0,05$ 'ten büyük olduğundan cinsiyet değişkenine göre çatışma çözme beceri düzeylerinde anlamlı bir farklılık yoktur. Uzlaşmaya başvurma $p=0,00$; şiddete başvurma $p=0,00$ ve $0,05$ 'ten küçük oldukları için anlamlı bir fark vardır. Kız öğrencilerinin Mann Whitney U testi sonuçlarına göre erkek öğrencilere göre çatışma çözme becerilerinde daha fazla uzlaşmaya başvurduğu düşünülmektedir.

Tablo 5. Cinsiyet Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri Düzeylerinin Mann-Whitney U Sonuçları

	Cinsiyet	n	Sıra Numaralarının		Mann-Whitney U	P
			Ortalamaları			
Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği	Kız	318	263,61			
	Erkek	199	251,63	30174,000	,374	
	Total	517				
Uzlaşmaya Başvurma Alt Boyutu	Kız	318	278,24			
	Erkek	199	228,25	25522,000	,000	
	Toplam	517				
Şiddete Başvurma Alt Boyutu	Kız	318	241,04			
	Erkek	199	287,70	25930,000	,001	
	Toplam	517				

3.3.3. Sınıf Düzeyleri Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri

Düzeylerinin Değerlendirilmesi

Tablo 6'da görüldüğü üzere çatışma çözme becerileri puanları için $p=0,722$; uzlaşmaya başvurma $p=0,302$; şiddete başvurma $p=0,253$ ve $0,05$ anlamlılık düzeyinden büyük olduğu için sınıf düzeyleri değişkenine göre katılımcıların çatışma çözme becerileri ve alt boyutları düzeylerinde anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 6. Sınıf Düzeyleri Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri Düzeylerinin Kruskal-Wallis H Sonuçları

	Sınıf	n	Sıra Numaralarının		Kruskal-Wallis H	P
			Ortalamaları			
Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği	9. sınıf	148	266,44		1,331	,722
	10. sınıf	142	264,83			
	11. sınıf	130	249,71			
	12. sınıf	97	251,56			
	Toplam	517				
Uzlaşmaya Başvurma Alt Boyutu	9. sınıf	148	278,77		3,650	,302
	10. sınıf	142	251,62			
	11. sınıf	130	250,21			
	12. sınıf	97	251,42			
	Toplam	517				
	9. sınıf	148	243,33		4,083	,253

Şiddete Başvurma	10. sınıf	142	277,51
Alt Boyutu	11. sınıf	130	253,45
	12. sınıf	97	263,24
	Toplam	517	

3.3.4. Okul Başarı Durumu Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme

Becerileri Düzeylerinin Değerlendirilmesi

Tablo 7’de görüldüğü üzere çatışma çözme becerileri puanları için $p=0,009$; uzlaşmaya başvurma $p=0,000$ ve $0,05$ anlamlılık düzeyinden küçük olduğu için okul başarı durumu değişkenine göre katılımcıların çatışma çözme becerileri ve alt boyutu olan uzlaşmaya başvurma düzeylerinde anlamlı bir farklılık vardır. Şiddete başvurma ise $p=0,064$ ve $0,05$ ’ten büyük olduğundan okul başarı durumu değişkenine göre katılımcıların çatışma çözme becerileri alt boyutu olan şiddete başvurma düzeylerinde anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 7. Okul Başarı Durumu Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri Düzeylerinin Kruskal-Wallis H Sonuçları

	Okul Başarı Durumu	N	Sıra Numaralarının Ortalamaları	Kruskal-Wallis H	p
Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği	İyi	201	274,74	9,369	,009
	Orta	287	255,36		
	Kötü	29	185,93		
	Toplam	517			
Uzlaşmaya Başvurma Alt Boyutu	İyi	201	275,12	22,573	,000
	Orta	287	260,29		
	Kötü	29	134,48		
	Toplam	517			
Şiddete Başvurma Alt Boyutu	İyi	201	258,80	5,487	,064
	Orta	287	252,88		
	Kötü	29	320,91		
	Toplam	517			

Çatışma çözme becerileri ve alt boyutu olan uzlaşmaya başvurma puanlarının okul başarı durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılığın olduğunu belirlemek için Tamhane Post Hoc çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır.

Çatışma çözme becerilerinde okul başarı durumu iyi olanlar kötü olanlara göre daha iyidir(P=0,039). Çatışma çözme becerilerinde uzlaşmaya başvurmada okul başarı durumu iyi olanlar, kötü olanlara göre daha iyidir(P=0,001). Yine aynı şekilde okul başarı durumu orta olanlar kötü olanlara göre daha iyidir(P=0,001). Diğer karşılaştırmalarda $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde anlamlı bir fark çıkmamıştır. Tamhane Post Hoc çoklu karşılaştırma sonuçları tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Tamhane Post Hoc Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

	(I) Okul Başarı Durumu	(J) Okul Başarı Durumu	Ort. Farkı (I-J)	95% Güven Aralığı			
				SH	P	Alt	Üst
Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği	İyi	Orta	,03207	,03133	,667	-,0431	,1072
		Kötü	,23828*	,09086	,039	,0097	,4668
Uzlaşmaya Başvurma Alt Boyutu	Orta	İyi	-,03207	,03133	,667	-,1072	,0431
		Kötü	,20621	,08907	,080	-,0188	,4312
		İyi	-,23828*	,09086	,039	-,4668	-,0097
Uzlaşmaya Başvurma Alt Boyutu	Kötü	Orta	-,20621	,08907	,080	-,4312	,0188
		İyi	,01437	,04876	,988	-,1026	,1313
		Kötü	,47172*	,12132	,001	,1676	,7758
		İyi	-,01437	,04876	,988	-,1313	,1026
Uzlaşmaya Başvurma Alt Boyutu	Kötü	İyi	,45735*	,11772	,001	,1604	,7543
		İyi	-,47172*	,12132	,001	-,7758	-,1676
Uzlaşmaya Başvurma Alt Boyutu	Orta	İyi	-,45735*	,11772	,001	-,7543	-,1604
		Orta	-,45735*	,11772	,001	-,7543	-,1604

* $p < 0,05$

Ort. Farkı: ortalamalar farkı, SH: standart hata, p: anlamlılık değeri, Alt: alt değer, Üst: üst değer

3.3.5. Katılımcıların Kardeş Sayıları Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri Düzeylerinin Değerlendirilmesi

Tablo 9’da görüldüğü üzere çatışma çözme becerileri puanları için $p=0,152$; uzlaşmaya başvurma $p=0,549$; şiddete başvurma $p=0,416$ ve $0,05$ anlamlılık düzeyinden büyük olduğundan katılımcıların sahip oldukları kardeş sayıları değişkenine göre çatışma çözme becerileri ve alt boyutları düzeylerinde anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 9. Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri Düzeylerinin Kruskal-Wallis H Sonuçları

	Kardeş Sayısı	n	Sıra	Kruskal-Wallis	
			Numaralarının Ortalamaları	H	p
Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği	Tek Çocuk	14	218,71	3,771	,152
	Bir Kardeş	161	274,65		
	İki veya Daha Fazla	339	250,96		
	Toplam	514			
Uzlaşmaya Başvurma Alt Boyutu	Tek Çocuk	14	228,61	1,198	,549
	Bir Kardeş	161	266,08		
	İki veya Daha Fazla	339	254,62		
	Toplam	514			
Şiddete Başvurma Alt Boyutu	Tek Çocuk	14	282,07	1,752	,416
	Bir Kardeş	161	268,01		
	İki veya Daha Fazla	339	251,49		
	Toplam	514			

3.3.6. Ebeveynlerin Eğitim Durumları Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri Düzeylerinin Değerlendirilmesi

Tablo 10’da görüldüğü üzere çatışma çözme becerileri puanları için $p=0,018$; şiddete başvurma $p=0,048$ ve $0,05$ anlamlılık düzeyinden küçük olduğu için anne eğitim durumu

değişkenine göre katılımcıların çatışma çözme becerileri ve alt boyutu şiddete başvurma düzeylerinde anlamlı bir farklılık vardır. Uzlaşmaya başvurma alt boyutunda ise $p=0,149$ ve $0,05$ 'ten büyük olduğundan anne eğitim durumu değişkenine göre katılımcıların çatışma çözme becerileri alt boyutu olan uzlaşmaya başvurma düzeylerinde anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 10. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri Düzeylerinin Kruskal-Wallis H Sonuçları

	Anne Eğitim Durumu	n	Sıra Numaralarının Ortalamaları	Kruskal-Wallis H	p
Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği	Okuma Yazma Yok	11	337,68	11,934	,018
	İlkokul	202	233,77		
	Ortaokul	142	267,02		
	Lise	111	279,38		
	Üniversite	51	275,28		
	Toplam	517			
Uzlaşmaya Başvurma Alt Boyutu	Okuma Yazma Yok	11	347,41	6,763	,149
	İlkokul	202	244,08		
	Ortaokul	142	270,38		
	Lise	111	261,28		
	Üniversite	51	262,39		
	Toplam	517			
Şiddete Başvurma Alt Boyutu	Okuma Yazma Yok	11	248,36	9,564	,048
	İlkokul	202	241,09		
	Ortaokul	142	254,71		
	Lise	111	294,63		
	Üniversite	51	266,63		
	Toplam	517			

Çatışma çözme becerisi ölçeği ve alt boyutu olan şiddete başvurma puanlarının anne eğitim durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılığın olduğunu belirlemek için Tamhane Post Hoc çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır.

Çatışma çözme becerilerinde anne eğitim durumu lise olanlar ilkokul olanlara göre daha iyidir($p=,039$). Çatışma çözme becerilerinde şiddete başvurma anne eğitim durumu ilkokul

olanlara göre lise olanlar daha fazla eğilimlidir($p=,013$). Diğer karşılaştırmalarda $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde anlamlı bir fark çıkmamıştır. Tamhane Post Hoc çoklu karşılaştırma sonuçları tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Tamhane Post Hoc Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

	(I) Anne Eğitim Durumu	(J) Anne Eğitim Durumu	Ort. Farkı (I-J)	95% Güven Aralığı			
				SH	P	Alt	Üst
Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği	1-Okuma	2	,25534	,08910	,134	-,0497	,5603
		3	,18304	,09008	,485	-,1225	,4886
	2-İlkokul	4	,13562	,09121	,827	-,1707	,4420
		5	,15621	,09052	,684	-,1497	,4622
		1	-,25534	,08910	,134	-,5603	,0497
		3	-,07230	,03862	,474	-,1812	,0366
		4	-,11972*	,04119	,039	-,2361	-,0033
	3-Ortaokul	5	-,09912	,03963	,128	-,2120	,0137
		1	-,18304	,09008	,485	-,4886	,1225
		2	,07230	,03862	,474	-,0366	,1812
		4	-,04742	,04327	,959	-,1697	,0748
		5	-,02683	,04178	,999	-,1456	,0920
	4-Lise	1	-,13562	,09121	,827	-,4420	,1707
		2	,11972*	,04119	,039	,0033	,2361
		3	,04742	,04327	,959	-,0748	,1697
		5	,02060	,04417	1,000	-,1050	,1462
		5-Üniversite	1	-,15621	,09052	,684	-,4622
	2		,09912	,03963	,128	-,0137	,2120
	3		,02683	,04178	,999	-,0920	,1456
	4		-,02060	,04417	1,000	-,1462	,1050
Şiddete Başvurma Alt Boyutu	1-Okuma		2	,09007	,19607	1,000	-,5961
		3	,03905	,19806	1,000	-,6475	,7257
	2-İlkokul	4	-,14343	,20173	,999	-,8316	,5447
		5	-,07242	,21913	1,000	-,7790	,6342
		1	-,09007	,19607	1,000	-,7763	,5961
		3	-,05101	,06043	,994	-,2215	,1194
		4	-,23349*	,07154	,013	-,4361	-,0309
	3-Ortaokul	5	-,16248	,11155	,803	-,4860	,1610
		1	-,03905	,19806	1,000	-,7257	,6475
		2	,05101	,06043	,994	-,1194	,2215
		4	-,18248	,07682	,169	-,3997	,0348
		5	-,11147	,11500	,983	-,4437	,2208

4-Lise	1	,14343	,20173	,999	-,5447	,8316
	2	,23349*	,07154	,013	,0309	,4361
	3	,18248	,07682	,169	-,0348	,3997
	5	,07101	,12121	1,000	-,2774	,4194
	4	-,07101	,12121	1,000	-,4194	,2774
5-Üniversite	1	,07242	,21913	1,000	-,6342	,7790
	2	,16248	,11155	,803	-,1610	,4860
	3	,11147	,11500	,983	-,2208	,4437
	4	-,07101	,12121	1,000	-,4194	,2774

* p<0,05

Ort. Farkı: ortalamalar farkı, SH: standart hata, p: anlamlılık değeri, Alt: alt değer, Üst: üst değer

Tablo 12'de görüldüğü üzere çatışma çözme becerileri puanları için p=0,208; uzlaşmaya başvurma p=0,125; şiddete başvurma p=0,519 ve 0,05 anlamlılık düzeyinden büyük olduğu için baba eğitim durumu değişkenine göre katılımcıların çatışma çözme becerileri ve alt boyutları düzeylerinde anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 12. Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Katılımcıların Çatışma Çözme Becerileri Düzeylerinin Kruskal-Wallis H Sonuçları

	Baba Eğitim Durumu	n	Sıra Numaralarının		P
			Ortalamaları	Kruskal-Wallis H	
Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği	Okuma yazma	4	217,38	5,883	,208
	bilmiyor				
	İlkokul	97	236,65		
	Ortaokul	130	246,63		
	Lise	182	271,20		
	Üniversite	104	275,56		
	Toplam	517			
Uzlaşmaya Başvurma Alt Boyutu	Okuma yazma	4	148,13	7,204	,125
	bilmiyor				
	İlkokul	97	257,97		
	Ortaokul	130	236,40		
	Lise	182	269,02		
	Üniversite	104	274,94		
	Toplam	517			

Şiddete	Okuma yazma	4	325,25	3,237	,519
Başvurma Alt	bilmiyor				
Boyutu	İlkokul	97	239,29		
	Ortaokul	130	261,35		
	Lise	182	268,09		
	Üniversite	104	256,00		
	Toplam	517			

3.4. Çatışma Çözme Becerisi Ölçeğinin Alt Boyutları İle İlişkisinin Değerlendirilmesi

Normal dağılım göstermediği için çatışma çözme becerisi ölçeğinin alt boyutları ile ilişkisinin değerlendirilmesi yapılırken Spearman sıra farkları korelasyonu hesaplanmıştır (Tablo 13.). Çatışma çözme becerileri ile uzlaşmaya başvurma alt boyutu arasında pozitif yüksek düzeyde ilişki vardır ($r=0,714$; $p=0,000$). Çatışma çözme becerileri ile şiddete başvurma alt boyutu arasında pozitif düşük düzeyde ilişki vardır ($r=0,288$; $p=0,000$). Uzlaşmaya başvurma alt boyutu ve şiddete başvurma alt boyutu arasında negatif orta düzeyde ilişki vardır ($r=0,714$; $p=0,000$).

Tablo 13. Çatışma Çözme Becerisi Ölçeğinin Alt Boyutları İle İlişkisi

		ÇÇBÖ	UBAB	ŞBAB
Çatışma Çözme Becerileri Ölçeği (ÇÇBÖ)	Korelasyon	1,000	,714**	,288**
	p		,000	,000
	n		517	517
Uzlaşmaya Başvurma Alt Boyutu (UBAB)	Korelasyon		1,000	-,381**
	n			,000
	p			517
Şiddete Başvurma Alt Boyutu (ŞBAB)	Korelasyon			1,000
	p			
	n			

** $p<0,01$

BÖLÜM IV

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç ve Tartışma

Yapılan araştırmada lise öğrencilerinin cinsiyetleri ile çatışma çözme becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Kız öğrencilerinin erkek öğrencilere göre çatışma çözme becerilerinde daha fazla uzlaşmaya başvurduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Alan yazınında ergenlerin cinsiyetlerine göre çatışma çözme yaklaşımlarında anlamlı bir fark olduğu araştırmalar bulunmaktadır. Aysan ve Bozkurt (2000) tarafından yapılan bir araştırmada, kızların sosyal ilişkilerinde yaşadıkları çatışmalarda daha çok çevreye yönelme, iletişim kurma, duygulara odaklanma gibi başa çıkma stratejilerini kullandıklarını bulmuşlardır. Alan yazını incelendiğinde erkeklerin daha çok yapıcı olmayan yaklaşımları benimsediği, kızların ise duygularını ifade edip ve sorunlara yaklaşarak çatışmalarda iletişim kurdukları anlaşılmaktadır. Bu bilgiler ışığında araştırmanın sonucunun alan yazını ile desteklendiği değerlendirilmektedir.

Sınıf düzeyleri değişkenine göre katılımcıların çatışma çözme becerileri ve alt boyutları düzeylerinde anlamlı bir farklılık yoktur. Alan yazınında ergenler yaş ve sınıf düzeyi arttıkça çatışmaların olumlu sonuçlanmasını sağlayacak yapıcı iletişim tarzlarını benimsemektedirler(Dede, 2015). Araştırmadan çıkan sonuç ile alan yazını birbirini desteklememektedir. Çalışmada herhangi bir farkın olmaması yaş aralığının yakın olmasından kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

Çatışma çözme becerileri ve uzlaşmaya başvurma alt boyutunda okul başarı durumu değişkenine göre katılımcıların çatışma çözme becerileri ve alt boyutu olan uzlaşmaya başvurma düzeylerinde anlamlı bir farklılık vardır.

Çatışma çözme becerilerinde okul başarı durumu iyi olanlar kötü olanlara göre daha iyidir. Çatışma çözme becerilerinde uzlaşmaya başvurmada okul başarı durumu iyi olanlar, kötü olanlara göre daha iyidir. Yine aynı şekilde okul başarı durumu orta olanlar kötü olanlara göre daha iyidir. Diğer karşılaştırmalarda anlamlılık düzeyinde anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çatışma çözme becerileri, uzlaşmaya başvurma ve şiddete başvurmada katılımcıların sahip oldukları kardeş sayıları değişkenine göre çatışma çözme becerileri ve alt boyutları düzeylerinde anlamlı bir farklılık yoktur. Ortaokulda bulunan 400 öğrenciyle yapılan bir araştırmada, katılımcıların çatışma çözme davranışlarını belirleme ölçeği alt boyut algıları kardeş sayısına göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır(Çakır, 2016). Girne'deki 4. ve 5. sınıf öğrencilerinden oluşan 147'di öğrenciyle yapılan araştırmada ise kardeş sayılarına göre anlamlı farklılık bulunmamıştır(Mutluoğlu ve Topses, 2012). Alan yazını ile araştırmadan çıkan sonuçların birbirini desteklediği sonucuna ulaşılmıştır.

Çatışma çözme becerisi ölçeği ve alt boyutu olan şiddete başvurma puanlarının anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Çatışma çözme becerilerinde anne eğitim durumu lise olanlar ilkokul olanlara göre daha iyidir. Çatışma çözme becerilerinde şiddete başvurma anne eğitim durumu ilkokul olanlara göre lise olanlar daha fazla eğilimlidir. Baba eğitim durumu değişkenine göre katılımcıların çatışma çözme becerileri ve alt boyutları düzeylerinde anlamlı bir farklılık yoktur.

İlgili alan yazını incelendiğinde araştırmadan elde edilen bu bulguların Canetti ve Bachar (1997) ve Rask, Astedt-Kurki, Laippala'nın (2002) çalışmalarıyla kısmen tutarlı olduğu

görülmektedir. Bu çalışmalardan elde edilen bulgular lise öğrencilerinin, ergenliğin getirmiş olduğu sorunları aşmada ve yaşamdan doyum almalarında ailenin, ailenin aldığı eğitim düzeyinin önemli olduğuna işaret etmektedir. Anne ve babaların bilinçlenme düzeyi arttıkça, ergeni daha rahat anlayabilecekleri ve dolayısıyla ergene bir ebeveyn-arkadaş şeklinde yaklaşabilecekleri düşünülmektedir. Bu da ergenlerin uyumunun artmasına, sosyal yeterliliklerinin gelişmesine, özgüvenlerin artmasına, akademik başarılarının yükselmesine, problemleri ile etkin başa çıkmalarına, çatışmalarında yapıcı yaklaşımlar sergilemelerine imkân tanıyabilir. Ancak bu araştırmanın sonuçlarında lise öğrencilerinin çatışma çözme becerilerinde anne eğitim durumunun yüksek olması olumlu değerlendirilirken baba eğitim durumu için anlamlı bir fark bulunamamıştır. Anne eğitim durumu düşük olanlara göre yüksek olanların daha fazla şiddete başvuruyor olması beklenmedik bir sonuçtur.

Çatışma çözme becerileri ile uzlaşmaya başvurma alt boyutu arasında pozitif yüksek düzeyde ilişki vardır. Çatışma çözme becerileri ile şiddete başvurma alt boyutu arasında pozitif düşük düzeyde ilişki vardır. Uzlaşmaya başvurma alt boyutu ve şiddete başvurma alt boyutu arasında negatif orta düzeyde ilişki vardır. Çatışma çözme becerileri ölçeğini için beklendik bir sonuçtur.

4.2. Öneriler

1. Araştırma nicel değişkenler üzerinden yapılmıştır. Derinlemesine incelemeler ve yeni bulgular elde etmek için nitel araştırmaların da yapılması önerilir.
2. Bu çalışmada ilişkisel yöntem kullanılmıştır. Bu nedenle değişkenler arasında nedensellik ilişkisi kurulamamıştır. Deneysel çalışmaların yapılması bu değişkenler arasındaki nedenselliğe dair açıklama sunabilir.

KAYNAKÇA

- Arslan, C. (2005). *Kişilerarası çatışma çözme ve problem çözme yaklaşımlarının yüklem karmaşıklığı açısından incelenmesi*. Yayınlanmış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Aysan, F., ve Bozkurt, N. (2000). Bir grup üniversite öğrencisinin kullandığı başa çıkma stratejileri ile depresif eğilimleri ve olumsuz otomatik düşünceleri arasındaki ilişki. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12, 25-38
- Bayır, Ö. G. (2016). *İlkokul dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersinde çatışma çözme becerilerinin gelişiminin incelenmesi*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Yirmi Sekizinci Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Yirmi Yedinci Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çakır, E. (2016). *Ortaokul öğrencilerinin empatik eğilim düzeyleri ile çatışma çözme davranışları arasındaki ilişki*. Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Dede, F. (2015). *Lise öğrencilerinin çatışma çözme yaklaşımlarının bağlanma stilleri ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Çukurova Üniversitesi, Adana.

- Eroğlu, F. (1992). “Örgüt-Çevre Etkileşimi Açısından Çatışma Yönetimi”, *Yüksek lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Mutluoğlu, S., ve Topses, G. (2012). İlkokul öğrencilerinin çatışma çözüm becerilerinin sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counselling ISSN: 1300-7432, 1(2)*, 54-63.
- Ozan Demir, Y. (2009). *Çocuk masallarında kişilerarası çatışma çözme süreci*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Saçkırk, T. (2019). *Çatışma yönetimi ve bireysel değerler arasındaki ilişki*, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri, (11.07.2023) [çatışma ne demek TDK Sözlük Anlamı \(sozluk.gov.tr\)](http://sozluk.gov.tr)
- Uzunsakal, E., ve Yıldız, D. (2018). Alan Araştırmalarında Güvenilirlik Testlerinin Karşılaştırılması Ve Tarımsal Veriler Üzerine Bir Uygulama. *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi, 2(1)*, 14-28.

EKLER

Ek 1: Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği

ÇATIŞMA ÇÖZME BECERİSİ ÖLÇEĞİ	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Aşağıdaki 22 madde için sağ tarafta belirtilen ‘ Kesinlikle Katılmıyorum ’, ‘ Katılmıyorum ’, ‘ Katılıyorum ’, ‘ Kesinlikle Katılıyorum ’ seçeneklerinden size uygun olanı ‘X’ ile işaretleyiniz.				
1. Yaşadığım sorunların çözülmesi için herkese eşit davranırım.				
2. Sorun yaşadığım arkadaşlarımın yardıma ihtiyacı olduğunda onlara yardım ederim.				
3. Amaçlarıma ulaşmak için arkadaşlarımın zayıf yönlerini kullanırım.				
4. Yaşadığım sorunları, kendimi arkadaşımın yerine koyarak çözerim.				
5. Arkadaşım ile yaşadığım sorunlarda onun kaybetmesi için elimden geleni yaparım.				
6. Yaşadığım sorunların çözülmesi için düşüncelerimi rahatça söylerim.				
7. Arkadaşlarım kendi aralarında sorun yaşadığında onların çözüm bulmasına yardım ederim.				
8. Arkadaşım ile yaşadığım sorunların çözülmesi için onunla ortak bir yol bulurum.				
9. Yaşadığım sorunlarda isteklerimi kabul ettirmek için kavga ederim.				
10. Arkadaşım bana bir konuda kızdığında onu anlamaya çalışırım.				
11. Yaşadığım tartışmalarda arkadaşlarımın sözünü kesmeden dinlerim.				
12. Arkadaşım benimle alay ederse ben de aynısını ona yaparım.				
13. Yaşadığım sorunların çözümünde arkadaşımın yararını da düşünürüm.				
14. Yaşadığım sorunlarda hatam varsa hatamı kabul ederim.				
15. Arkadaşım eşyalarımı benden izinsiz aldığında onunla kavga ederim.				
16. Arkadaşımın davranışından rahatsız olduğumda bunu ona açıkça söylerim.				
17. Yaşadığım tartışmalarda arkadaşlarıma saygılı davranırım.				
18. Yaşadığım sorunları kendi isteklerim doğrultusunda çözerim.				
19. Hoşuma gitmeyecek şekilde konuşan arkadaşşıma vururum.				
20. Arkadaşım ile birlikte oynayacağım oyunlar konusunda onun da fikrini alırım.				
21. Yaşadığım sorunların çözümünde yalnızca benim isteklerim önemlidir.				
22. Yaşadığım sorunlara doğru bir çözüm yolu bulmak için çaba harcarım.				

Ek 2: Kişisel Bilgi Formu

Sınıf:	9.Sınıf ()	10.Sınıf ()	11.Sınıf ()	12.Sınıf ()
Cinsiyet:	Kız ()	Erkek ()		
Okul Başarı Durumu:	İyi ()	Orta ()	Kötü ()	
Kardeş Sayısı:	Kardeş Yok ()	Bir Kardeş ()	İki Veya Daha Fazla ()	

Anne Baba Eğitim Durumu			
Anne		Baba	
Okuma Yazma yok	()	Okuma Yazma yok	()
İlkokul	()	İlkokul	()
Ortaokul	()	Ortaokul	()
Lise	()	Lise	()
Üniversite	()	Üniversite	()